

Bestuursverslag 2014

Samenvatting

In 2014 vond het Oerol Festival voor de 33ste keer plaats. Het Oerol kunstenplan voor de vierjarige periode 2013-2016 kent de ondertitel Landschap, Locatie en Innovatie. Met het meerjarige thema 'Sense of Place' werd ook in 2014 het landschap centraal gesteld. Tijdens het tiendaagse festival, dat plaatsvond van 13 tot en met 22 juni 2014, werd Terschelling wederom dankbaar ingezet als podium, decor en inspiratiebron voor theater, muziek en landschapskunst. Ook dit jaar werd het festival voorafgegaan door een succesvol tweedaags 'Sense of Place' seminar ditmaal in handen van De Waddenacademie en in samenwerking met Oerol waardoor vanuit een wetenschappelijke, Europese, invalshoek naar landschap en landschapskunst werd gekeken in ontmoeting met natuurbeheerders, landschapsarchitecten en kunstenaars.

Grote verandering in 2014 was de inrichting van Het Groene Strand als Toonkamer Sense of Place, met landschapskunstprojecten in plaats van het traditionele muziekpodium. Voor het muziekpodium werd een spannende nieuwe locatie gevonden op het boeienterrein van Rijkswaterstaat tussen de kleurrijke en imposante tonnen (boeien). Aldus de naam De Betonning. Deze transitie werd door het publiek gemengd ontvangen. Waarover hieronder meer.

Oerol en Leeuwarden 2018 toonden samen in 2014 het potentieel van het Sense of Place thema via het pilot project Wadland. Op het wad van de Noordsvaarder verscheen een labyrint van gevlochten wilgentenen in de vorm van het schilderij Pier en Oceaan van Mondriaan. Honderden studenten werkten onder leiding van Bruno Doedens (SLeM) en Machiel Spaan aan dit landschapskunstwerk. Het was een voorstudie voor een aan te leggen kwelder op Terschelling in de vorm van dit schilderij waarvan in 2018 de eerste contouren zichtbaar zullen worden. Het publiek genoot zichtbaar van dit unieke werk. De functie van Oerol als publiek laboratorium in de ontwikkeling van dit soort grootschalige projecten in het landschap werd hiermee succesvol aangetoond. Dit biedt perspectief voor de 2018 programmalijs Sense of Place, ook voor projecten die uiteindelijk buiten Terschelling, in of langs het waddenlandschap, definitief gerealiseerd worden.

Het festival kende een groot aandeel nieuwe creaties en unieke samenwerkingen die artistiek inhoudelijk goed uitpakten. De voorgenomen artistieke doelen zijn over het algemeen ruimschoots gehaald. Atelier Oerol/IJ kende financieel een moeizaam jaar maar wist toch een bijzonder inspirerende opmaat-route te realiseren waarin opkomend talent korte presentaties deden. Groter gemonteerde voorstellingen als Duikvlucht van Studio Orka, Crashtest Ibsen van NNT/Sarah Moeremans of parels voor klein publiek als het spektakel in de 'UFO' van Rooftoptigerr oogstten ook veel lof. De expeditieroute maakte een eerste stap richting een nieuwe toekomst waarin Sense of Place het uitgangspunt vormt en de koppeling tussen landschapsbeleving en wetenschap, maatschappelijke thema's, de lokale context, social design en kunst gemaakt wordt. Met het mooie weer werd de expeditie route extreem goed bezocht.

In totaal werden er 131.841 toegangsbewijzen verkocht, waaronder de entreebandjes die als passe-partout werken voor meerdere activiteiten. Hiermee legde het publiek (ongeveer 15.000 mensen per dag) ruim 345.000 bezoeken af. Het totaal aantal activiteiten van voorstellingsmomenten, optredens, talkshows en nagesprekken in het hele Oerolprogramma bedroeg 1073. Hiermee overtrof Oerol de beoogde prestaties zoals aangegeven in de plannen aan de drie structureel subsidiërende overheden; Het Fonds Podiumkunsten, De Provincie Fryslân en de Gemeente Terschelling. De weergoden waren Oerol voor het eerst in lange tijd zeer goed gezind. Mede daardoor stegen de horeca inkomsten en werd 2014 ook financieel naar tevredenheid van het bestuur afgesloten met een positief exploitatieresultaat van €46.312 euro.

Oerol Entree

Het entree-polsbandje markeert het begin van je Oerol ervaring; het geeft toegang tot muziekerrein de De Betonning, de festivalbeleving van straattheater, circus en muziek in festivalhart de Westerkeyn en het straattheater in de Terschellinger dorpen. Maar vooral ook tot de fietsroute langs een twintigtal verrassende expeditie-projecten die 9 dagen lang doorlopend van 11.00 tot 17.00 uur te bezoeken waren. Het entreebandje als passepartout dus. Daarnaast biedt het entreebandje de mogelijkheid toegangskarten voor alle theatervoorstellingen van het theaterprogramma aan te schaffen. Door deze directe link tussen de festivalonderdelen is het entreebandje onmisbaar om Oerol te beleven in al haar facetten.

Theaterprogramma

Met het getijdeland van Terschelling als inspiratiebron richt Oerol zich op nieuwe vormen van locatietheater, al dan niet in wisselwerking met dans, beeldende kunst, vormgeving, landschapsarchitectuur, nieuwe media, muziek en performance. Het theaterprogramma in 2014 bestond uit een veertigtal projecten uit diverse disciplines, die waren onderverdeeld in drie hoofdlijnen: Landschap / Locatie / Innovatie.

De optische oneindigheid van de zandvlakte van de Noordsvaarder vormde het ideale decor voor de breekbare dans in Kintsukoroi van Spinvis en Maartje van der Camp. Terwijl hoog op het duin de panoramische voorstelling Rooftoptigerr het publiek meevoerde in een fictieve ruimtereis langs utopische idealen. Het publiek nam plaats in een fraaie vliegende schotel onder aanvoering van een speciaal gerekruteerde eilander kind kapitein. Over idealen, meningen, verschillen en over de wijze hoe wij met elkaar tot besluiten komen handelde het Building Conversation project van Lotte van den Berg, dat het publiek vanuit een tijdelijk onderkomen aan de voet van het duin meevoerde naar verschillende plekken voor het opzetten en uitvoeren van een conversatie bij wijze van ritueel. Stuivend zand bij zonsondergang op het brede Noordzeestrand bij Paal 8 vormde het decor en podium van de enerverende en geëngageerde choreografie 'Caida Libre' van het Spaanse gezelschap Compania Sharon Fridman, aangevuld met een twintigtal extra dansers waaronder een aantal amateurs. Dit als voorbode op het grootschalige Rizoma, een dansproject in 2016 op locatie met 100 dansers.

Rondom het drooggevalle meertje van Hedredersplak in het bos van Hoorn kon je met behulp van een I-Pad, al dwalend door het landschap, een geluidscompositie en een tekst (van schrijver Jibbe Willems) ontdekken die zich tijdens de wandeling steeds meer prijs gaf. Deze bijzondere 'landschaps opera' is in een nauwe samenwerking tussen componisten Strijbos en van Rijswijk, literair productiehuis Wintertuin en Oerol tot stand gekomen en bij het Europese IN SITU netwerk (voor de kunsten in de openbare ruimte) als innovatief project geïntroduceerd. In de nabijgelegen gymzaal naast het dorps huis van Hoorn was het publiek zelf de hoofdrolspeler in het intrigerende RULE van Emke Idema, een 'live game' rond prangende thema's over persoonlijke keuzes versus politieke correctheid. In het spel laaide de emoties hoog op wat lange gepassioneerde nagesprekken tot gevolg had. Ook dit project van deze talentvolle jonge maakster, is vanwege de innovatieve vorm en de inhoudelijke urgentie geïntroduceerd bij het IN SITU netwerk.

Andere fraaie en prikkelende projecten waren de overtuigende Trudy Klever en Helmert Woudenberg in een fenomenale Mansholt, de sterke jonge vrouwen Romeo en Julia naar Romeo en Julia door Karina Kroft, Rieks Swartes 'lectureperformance' over het denkbeeldige Klooster op Elvisplak, Studio Orka's Duikvlucht als ode aan de verbeelding, de schurende, komische en beeldende opera's van Project Wildeman/Silbersee, Kameroperahuis en StolzQuartet, het Gothic circustheater van the Young Ones met een vleugje Punk, het literaire pareltje Aan Chesil Beach van Tanya en Vergauwen, de T.I.C.K.S. van Klemens Pattijn en Arend Niks, de spectaculaire Crashtest van Ibsen op Doodemanskisten door de

begenadigde NNT acteurs onder leiding van Sarah Moeremans, de prettig gestoorde lopende band van Touki Delphine in een schitterend ontwerp van Teun Mosk.

De theaterproducties waren gedurende het 10-daagse festival vaak dagelijks, meerdere keren per dag, te zien. Met een bezettingsgraad van 83% werden de voorstellingen goed bezocht.

Atelier Oerol

Atelier Oerol is de werkplaats voor jonge theatermakers en kunstenaars die locatiegericht werk willen ontwikkelen. Oerol treedt hierin op als producent. In 2014 werd de samenwerking met Over het IJ festival, gevestigd op de NDSM werf in Amsterdam Noord, gecontinueerd in Atelier Oerol/IJ. Uit 100 aanmeldingen werden 6 makers geselecteerd; Thabi Mooi, Karlijn Kistenmaker, Johannes Bellinkx, Sanne Nouws, Josephine van Rheenen en Lara Groeneveld. Vervolgens startte onder leiding van artistiek coördinator Simone Hogendijk en creatief producent Sabine Pater een traject van workshops op locatie (zowel op Terschelling als in Amsterdam) en inspiratie- of werksessies met sprekers en gastbegeleiders. Uiteindelijk werd er gewerkt aan 6 proeves- opmaten- die samen op Oerol 2014 de Opmaatroute vormden. Zo werd er een merkwaardige kijkinstallatie opgesteld van Johannes Bellinckx die op filmische wijze speelde met het landschap en onze waarneming en verwachtingspatronen.

Deze halve dag durende route langs voor het publiek nog onbekende makers is een 'hot ticket' op Oerol, wat de openheid van het Oerolpubliek voor opkomend talent onderstreept. Graag hadden wij samen met Over het IJ festival meerdere van deze makers de kans geboden in 2015 hun proeve uit te werken tot een volledige voorstelling, doorstroom naar een tweede jaar was aanvankelijk ook de opzet van het Atelier.

Na de afwijzing voor financiering voor Atelier Oerol via de innovatieregeling voor 2013-2016 van het FPK en twee afwijzingen in de talentregeling FPK eind 2013 bezint Oerol zich financieel op de toekomst van deze productiefunctie. Tegenover de afwijzingen staat een toegekende FPK talent aanvraag voor Thabi Mooi voor 2015/2016 en inhoudelijk positieve ervaringen van deelnemers, alliantiepartners uit binnen en buitenland en steun van een groeiend aantal private donateurs en bedrijven in het Fonds Atelier Oerol. De enorme hoeveelheid en kwaliteit van de aanmeldingen blijven ons stimuleren tot het vinden van oplossingen.

Expeditie

De expeditie-projecten bleken wederom een succes. In de expeditie-route ervaren de bezoekers experimenten in het landschap die door zowel beginnende als gevorderde artiesten uit allerlei genres worden gerealiseerd. Steeds meer is het een vrijplaats waar de breedte van landschapskunst bevraagd wordt, in direct contact met het publiek. Soms leidt de kennismaking met Oerol in de expeditie-route ook tot bijzondere ontdekkingen van talent en doorstroming naar Atelier Oerol en het reguliere theaterprogramma. Het is daarmee tot een krachtig en onlosmakelijk onderdeel van Oerol uitgegroeid waar in 2014 extra in is geïnvesteerd met hulp van diverse fondsen.

In 2014 werden er 22 expeditie projecten gerealiseerd. De expedities varieerden van installaties, performances, geluidssculpturen, een kunstmatige zandverstuiving tot films en een zomerbibliotheek. Samen met Leeuwarden 2018 en SleM konden we het eerdergenoemde, grootse Wadland realiseren. De organisatie is zeer tevreden over het gebruik van Het Groene Strand en De Noordsvaarder in de nieuwe functie van toonkamer Sense of Place. De landschappelijke schoonheid van deze plek werd goed benut in de expeditieroute met Wadland, De Passage en het imposante kerkje –alias- café met mini-expositie.

Bijzondere vermelding verdienen ook de 100% Terschelling expedities. In een driejarig traject dat startte in 2012, maakte Studio Elmo Vermijs voor Oerol een lokale inventarisatie van de beschikbare (rest)materialen en kennis op het eiland, met als resultaat de *Oogst- en Kenniskaart* van Terschelling. In dat jaar werd ook het Paviljoen ontworpen en gebouwd van eilander restmaterialen. In 2013 maakten drie vormgevers aan de hand van de Oogst en Kennis kaart een aantal souvenirs. Voor 2014 werden hierop doorbordurend vijf expedities gepland waarbij het ontwerpproces is gebaseerd op de methodiek die uit gaat van de lokale potentie, wat er voor handen is, over sociale verbanden, dialogen aangaan en het gebruik maken van lokale expertise. Middels een open oproep zijn makers/ontwerpers/kunstenaars geselecteerd voor een workshop. Aan de hand van de ontwerpen die tijdens en na de workshop gemaakt zijn, zijn er uiteindelijk een drietal projecten geselecteerd; Compost-en-Scene van Marjolijn Guldemond, Het Kunstapparaat van Eva Arends en Stan Verbekt en Do roll van Erika Blikman, die allen een plek kregen in de Expeditie route. Daarnaast is heen speciaal 100% Terschelling huisje ontworpen dat op het centrale festivalterrein fungeerde als informatiepunt en verkoopplek van de 100% Terschelling producten. Dit driejarig traject rond social design, dat met grote dank aan Stichting Doen werd gerealiseerd, sluiten we voorjaar 2015 af met een publicatie maar de 'spin off' van deze ervaringen gaan door in de expeditieroute nieuwe stijl.

In 2014 werden 133.000 bezoeken afgelegd binnen de expeditie route. Een forse toename tov 2013 terwijl er niet meer entreebandjes zijn verkocht. Dat de expeditie zo populair was schrijven wij toe aan de interessante projecten en het fantastische weer. Ook werd er een slag gemaakt in de toegankelijkheid van de projecten; ze konden veelal een grotere capaciteit aan. Er liggen interessante kansen voor de verdere ontwikkeling van de formule, maar het kostenplaatje van deze locatie specifieke projecten is navenant. Om dat duurzaam vorm te geven gaan we opzoek naar meerjarige allianties met partners die willen participeren en mee investeren in een publiek landschaps lab. In 2015 zouden we graag dit programma verder ontwikkelen gezien de sterke bijdrage aan de in het kunstenplan genoemde hoofdlijnen 'Ontwikkeling en Onderzoek' en 'Landschap'.

Creatief producent Gerjan Schreuder stelde onder leiding van artistiek leider Kees Lesuis en creatief directeur/ oprichter Joop Mulder de route samen.

Muziek

Er waren verschillende muzikale hoogtepunten binnen het theater en muziekprogramma van 2014, waaronder de muzikale theatervoorstelling van Spinvis, het theatrale optreden van Orgel Vreten (ook als afsluiter op de Westerkeyn) en de intieme concerten in het magische bostheater. Het druk bezochte optreden van de zwolse rapper/ muzikant Typhoon krijgt met de kennis achteraf nog extra klank; hij speelde al diverse malen op Oerol de afgelopen jaren, ontwikkelde op Terschelling nieuw werk en zou vlak na Oerol 2014 bij het grote publiek doorbreken met zijn nieuwe CD. Ook jong nog onbekend talent maakte gretig gebruik van de mogelijkheden die Oerol hun gaf tussen de boeien of op de Westerkeyn. De samenwerking met noordelijke partners is daarin cruciaal. Nog een gevorderd talent 'uit eigen stal' Akwasi sloot het festival swingend af.

Een deel van het publiek is zeer gehecht aan het Groene Strand als plek om te dansen, muziek te luisteren en elkaar te ontmoeten. Deze groep ervoer de Betonning als te omsloten en te kil. Andere bezoekers verwelkomden de scherpere programmering en meer intieme setting op De Betonning. Voor 2015/2016 wordt verder gezocht hoe de muziekprogrammering nog beter kan aansluiten bij de Sense of Place thematiek en de ontwikkelingsdoelstellingen van Oerol als geheel. Oerol denkt zelf op de Betonning nog een stap te kunnen maken om de beleving op deze plek beter vorm te geven in inhoud en sfeer.

Ook voor Oerol 2014 droeg de muziekprogrammering de signatuur van programmeurs Harry Hamelink (o.a. Motel Mozaique) en Marcel Haug (o.a. festival Metropolis).

Straat

Na het succes in 2013 werd in 2014 wederom Wendy Moonen als programmeur/producent van het straattheater aangetrokken. Mede door inzet van haar netwerk van circus artiesten en opleidingen en door geregeld overleg met ondernemers te voeren heeft het straatonderdeel zowel een inhoudelijke als kwalitatieve impuls gekregen, zeker op het dorp West en op de Westerkeyn. In Midsland zorgen de smalle straat en de uiteenlopende wensen van de ondernemers soms voor spanningen waar we in 2015 een beter antwoord op willen vinden.

Het straattheaterprogramma in de dorpen telt naar schatting 20.000 bezoeken. Op de Westerkeyn vonden diverse 'straat'theatervoorstellingen met kaartverkoop plaats in kleine tentjes of installaties. Deze zijn meegeteld onder het theaterprogramma. Met het mooie weer werden het terrein en deze korte voorstellingen extra goed bezocht.

Met 32.315 verkochte entreebandjes die werken als een passe-partout werden bovenstaande bezoeken aan het entree-programma afgelegd. De verkoop bleef gelijk aan 2013 ondanks het feit dat de programmering op De Betonning nu in afgesloten, met bandjes toegankelijke, plek plaatsvond in tegenstelling tot de oude situatie op het openbare Groene Strand. De verwachte toename in het aantal bandjes was er niet. In verband met een kleine prijswijziging stegen de inkomsten uit verkoop van de bandjes wel ten op zichte van de realisatie in 2013.

Bij het straattheater in de dorpen is controle op entreebandjes niet mogelijk gezien het openbare karakter van de locaties. Toch probeert Oerol het publiek via diverse publiciteitskanalen bewust te maken dat een aanschaf van een bandje nodig is om de programmering te continueren.

Sense of Place

Het thema Sense of Place is sinds 2013 aan het Oerol festival verbonden als Leitmotiv. Sense of Place werd door Joop ook veel breder dan het festival verbonden aan de kandidatuur van Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018. Dat de keuze in september 2013 ook op Leeuwarden viel betekent een reëel vervolg van de Sense of Place ambities, binnen en buiten het festival, die in 2014 verder vorm kregen. Sense of Place is als een van de acht kernprojecten benoemd binnen LWD 2018. Op het moment van schrijven zijn er nog vele onduidelijkheden in de uitwerking. De organisatie van LWD 2018 is recentelijk opgestart en de financiële kaders zijn op korte en lange termijn nog onhelder. Het is mogelijk dat Sense of Place en de projecten die buiten de scope van Oerol als laboratorium of festival vallen in een andere stichting, uitvoeringsorganisatie of organisatievorm worden ondergebracht in de loop van 2015. Hoe dan ook het onderwerp 'culturele landschapsontwikkeling' waar wetenschap, natuurbeheer en kunst een kruisbestuiving aangaan neemt een hoge vlucht binnen Oerol en daarmee ontwikkelt de landschapsambitie uit het kunstenplan zich voorspoedig.

Artists in Residence (AiR)

Voorafgaand aan en tijdens het festival vonden een aantal Artists in Residence (AiR's) plaats. Oerol is jaar rond een laboratorium voor locatie en/of landschapsgerichte ontwikkeling van kunstprojecten. Tijdens het festival werd bijvoorbeeld artistiek onderzoek gedaan, al dan niet met het betrekken van het publiek, naar materiaal voor nieuwe plannen en projecten.

Internationale Context

Het internationale deel van het programma van 2014 bestond, naast eerder genoemd zeer internationale seminar, uit 14 projecten: Demarrage van Charlotte Caekaert (BE), Caida Libre van Compania Sharon Fridman (ES), The Speakers van Thor McIntyre- Burnie (UK) , Primitive van Claire Croize (BE), Hometown I Mutonia van Zimmerfrei (IT),

Noneventeventmonument van Zweintopf (AT), Rooftoptigerr (BE), Duikvlucht van Studio Orka (BE), Aan Chesil Beach van Tanya en Vergauwen (BE) De Zomerbibliotheek van Comp. Marius (BE), Life of Tree van Theater Tol (BE), Trouble no more van Duo Olamari & Uncle Shit (SE/IT), en muziek van Admiral Freebee (BE) en Gruppo di Pawlowski (BE).

Een deel hiervan werd mogelijk gemaakt via het Europese INSITU netwerk voor kunst in de openbare ruimte waarvan Oerol mede oprichter en actief lid is. Het netwerk is ook een springplank voor Nederlandse makers naar het buitenland. Oerol bracht in 2014 onder andere werk van Lotte van de Berg, Schweigman&, Het Houten Huis, Emke Idema, en Strijbos & van Rijswijk succesvol in. Zij ontvangen coproductie gelden en hun werk zal naar verwachting in 2014/2015/2016 bij een deel van de andere festivals te zien zijn.

De verdere internationalisering van Oerol blijft een speerpunt voor de toekomst. Het INSITU programma vergroot de mobiliteit van producties en makers tussen festivals en vereenvoudigt het aangaan van Europese coproducties. Het betreft een matchingssubsidie waarbij ook van Oerol een investering wordt verwacht. De hogere fee's van Europese gezelschappen kunnen hiermee niet worden gedekt; alleen de reis en verblijfskosten. Dit blijft een knelpunt in het programmeren van internationale producties. Na het festival van 2015 loopt dit programma af en zullen we waarschijnlijk met INSITU opnieuw een aanvraag doen die betrekking heeft op de festivals van 2017 en verder. Inmiddels is er met de INSITU partners ook een succesvolle aanvullende Europese platform aanvraag gedaan waarmee niet zozeer coproductie maar wel een minimale vorm van uitwisseling, kennisdeling en communicatie mogelijk blijft.

Ook konden we in 2014 rekenen op een internationaliseringssubsidie van het Fonds Podiumkunsten die werd aangewend voor twee bijzondere dansvoorstellingen van Fridman en Croize. Ook deze gelden moeten specifiek aangewend worden voor de transport/reis kosten en niet voor de fee. Een derde voorstelling in dit aangevraagde pakket moest uiteindelijk om financiële redenen helaas afvallen. Daarnaast werd in de uitvoering het team van Croize gevelde door blessures waardoor een aantal speelbeurten niet gemaakt werden. Al met al leidde bovenstaande tegenslagen tot een lagere bijdrage van het Fonds Podiumkunsten dan aanvankelijk aangevraagd.

Ook de Provincie Fryslan zijn we veel dank verschuldigd voor het ondersteunen van de internationale activiteiten als geheel.

Ontmoeting en Verdieping

Met steun van het VSB Fonds en de Waddenacademie werd het ontmoetingsprogramma 2014 gerealiseerd en uitgevoerd door Gebied B, experts in kunsteducatie en het begeleiden van gesprekken tussen makers en publiek en door Buitengewone Zaken die online de verdieping zochten en de expedities van context voorzagen. Ochtendtalkshows onder leiding van Paulien Cornelisse en Chris Bajema zorgden voor lange rijen, Oerolcolleges en een 'help mij kiezen'- service werden positief geëvalueerd. Het geeft de bezoekers context aan hun bezoek en verdiept de beleving. Mariska Verhulst tekende in 2014 voor de coördinatie en het programma heeft zich ontwikkeld tot een onmisbare waarde in het totale festival. Oorspronkelijk opgezet vanuit de marketing tak van Oerol verhuist het onderdeel naar het artistieke domein, om vanuit of dicht op de inhoud de verbinding met het publiek te zoeken.

Samenwerking Over het IJ festival

Onderdeel van het plan 2013-2016 was een convenant met Over het IJ Festival in Amsterdam-Noord waarin een intentie tot samenwerking werd ondertekend op het gebied van locatietheater en talentontwikkeling. Het convenant betreft ongeveer 25% van de programmering en activiteiten van Oerol. In 2013 werd een traject gelopen tussen beide directies om de intenties verder uit te werken. Deze positieve gesprekken en de eerste meer en minder geslaagde samenwerkingsacties in de beide festivals leidde tot de conclusie om

eerst te focussen op gezamenlijke verdere ontwikkeling van het Atelier in 2014. Dat is in de uitvoering goed gelukt en de samenwerking vertegenwoordigt een grote meerwaarde voor de makers die twee speelplekken kunnen onderzoeken en twee publieken ontmoeten. Wat de samenwerking tussen de festivals compliceert zijn de wisselingen in de artistieke directie bij Over het IJ festival. Vernieuwing was bekend bij het aangaan van het convenant maar inmiddels heeft er na de vernieuwing wederom een wisseling plaatsgevonden en is er nu sprake van een interim situatie. Ook de smalle financiële basis speelt in de ontwikkeling van de samenwerking een stagnerende rol. In 2015 worden gesprekken hierover onderling gecontinueerd.

Zakelijk/ Financieel

Ondanks de derving aan inkomsten door het WK voetbal werd 2014, vooral dankzij het zeer goede weer en de effecten daarvan op de horeca inkomsten, financieel een goed jaar. Ook de veel incidentele bijdragen van fondsen maken de inhoudelijke ontwikkeling van het festival mogelijk.

Oerol ontving in 2014 cruciale structurele steun van FPK, de Provincie Fryslân en de Gemeente Terschelling. De meerjarige Europese INSITU middelen werden ingezet om in projecten uit het buitenland te kunnen coproduceren en te tonen. Toezeggingen van fondsen als het VSB fonds, Fonds 21 (voorheen SNS REAAL Fonds), Stichting Doen en Dioraphte waren van groot belang om Oerol 2014 te realiseren. Het Fonds Podiumkunsten droeg naast hun meerjarige steun extra bij aan geormerkte internationale projecten. In 2014 werd ook de kick off van de samenwerking met LWD 2018 in project en organisatiegelden vertaald. Een cruciale stap richting een cultuur- natuur route in 2018 maar ook in de ontwikkeling van het Sense of Place profiel van Oerol. Oerol kon opnieuw rekenen op de steun van hoofdsponsors Brand en Rederij Doeksen en subsponsor Flevodruk Harlingen. De Vrienden van Oerol en Het Garantiefonds van Terschellinger ondernemers zijn samen met hun vele leden tevens Hoofdsponsor. Private donateurs en bedrijven in de ondernemersclub gaven gul aan het Fonds Atelier Oerol, zonder hen was er geen Atelier geweest in 2014. De wederzijdse samenwerking met partner in natuur Staatsbosbeheer en de samenwerking met de Waddenacademie verliepen naar tevredenheid. De Waddenvereniging steunde Oerol met zeer enthousiaste rondleidingen voor de Vrienden.

Het positieve exploitatieresultaat over 2014 bedraagt € 46.312. De totale lasten bedroegen in 2014 € 4.563.303. De reservepositie bedraagt per 31 december 2014 € 290.508.

Oerol heeft een voor de culturele sector *uitzonderlijk* hoog percentage eigen inkomsten, volgens de definitie van de FPK 'eigen inkomens quote' is dat in 2014 78% . Dat steeg afgelopen jaren flink. Ter vergelijking; in 2008 was dit nog 56%. Het getuigt van groot cultureel ondernemerschap in de organisatie. Ongeveer 20% van de inkomsten van Oerol komt uit structurele subsidie; van Gemeente (2%), Provincie (7%) en FPK (12%) en 5% uit incidentele subsidie die jaarlijks aangevraagd moet worden bij fondsen voor speciale theaterproducties die niet uit de recetteopbrengst alleen betaald kunnen worden. Ruim de helft van de eigen inkomsten komt uit kaartverkoop. Sponsoring en inkomsten uit horeca nemen elk ongeveer 10% voor hun rekening. Inkomsten uit de Vrienden van Oerol, donaties, merchandise, advertenties en hospitality zijn 10% van het totaal.

Eind 2013 werd besloten tot het aanstellen van een 'crowdfunder'; een fondsenwerver voor de particuliere/zakelijke markt om strategie te bepalen en de inkomsten richting de toekomst verder te doen stijgen. De mogelijkheden in groei blijken beperkt gezien de enorme inspanningen die op dit gebied reeds verricht zijn, en in het onderzoek is gebleken dat eerst gewerkt moet worden aan een aantal zaken zoals een goede database, nieuw kaartverkoopstelsel en het beter vastleggen van NAW gegevens om de fondsenwerving uit te bouwen. Bovendien is de noodzaak voor retentie (behoud) groter dan voorheen, de uitstroom van donateurs wordt groter en voor de instroom moet meer inspanningen worden

verricht. Investerings en nieuwe verbeeldende kwinklagen en acties hierin zijn nodig. De ondernemersclub wordt opnieuw gelanceerd in 2015.

Deze jaarverantwoording is opgesteld volgens de specifieke aandachtspunten en eisen in de beschikking van het Fonds Podiumkunsten en het FPK handboek meerjarige activiteiten subsidies 2013-2016. In 2014 realiseerde Oerol de verkoop van totaal 131.841 toegangsbewijzen (losse theatertickets en de entreebandjes die voor meerdere activiteiten toegang bieden). Het gaat onder andere om 46 verschillende theaterproducties, 22 expeditie-projecten, tientallen straattheater acts en muzikale optredens en overige activiteiten als ontmoetingsprogramma's zoals talkshows, nagesprekken en activiteiten voor professionals. Het festival telde 150.000 bezoekers die samen ruim 345.000 bezoeken aflegden. Zoals eerder vermeld bedroeg de bezettingsgraad van de theaterproducties in 2014 83%. In een tijd waarin het ontsluiten van gesubsidieerd podiumkunstenaanbod voor een groot publiek beleidsprioriteit is, is het Bestuur trots te kunnen melden dat Oerol een positieve bijdrage levert en tevens ondanks economisch moeilijke tijden de door de overheden geformuleerde prestatie eisen nog altijd haalt.

Media-aandacht

In 2014 kreeg de samenwerking met mediapartner AVRO/TROS een vervolg. Met vijf avonden prime time televisie middels Opium Live op Oerol werd het festival inhoudelijk naar wederzijdse grote tevredenheid neergezet. AVRO/TROS en Oerol willen graag samen verder en zoeken naar oplossingen voor de financiële uitdagingen. In 2014 werd vervolg gegeven aan het mediapartnerschap met de Leeuwarder Courant.

Organisatie

In 2014 vonden geen grote personeelswijzigingen plaats. Creatief directeur en oprichter Joop Mulder vormt een collegiale directie met algemeen directeur Marelle van Rongen. De directiesamenwerking is vastgelegd in een directiestatuut. De programmering van het festival ligt in handen van Kees Lesuis. Hij is sinds 1 augustus 2009 artistiek leider van het festival en legt artistiek verantwoording af aan Joop Mulder. De taakverdeling binnen dit driemanschap werd in 2013 aangescherpt. Het relatiebeheer met de vele stakeholders op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau speelt hierin een grote rol evenals de inhoudelijke ontwikkelingen naar een meer landschapsgericht profiel. Joop Mulder fungeert enerzijds als boegbeeld van het festival, als bewaker van het Oerol-concept en als pionier van het meer landschapsgerichte profiel ('Sense of Place') en de samenwerking daarin met onder andere Culturele Hoofdstad Leeuwarden 2018. Hij werd daartoe in 2014 deels aan LWD 2018 gedetacheerd. Met de huidige ontwikkelingen is het de bedoeling de kracht van het brede cultuurprofiel verder uit te bouwen en te versterken en daarmee het voortbestaan van Oerol voor de toekomst te waarborgen. De interne evaluaties met het tijdelijke en vaste personeel bleken ten aanzien van de werkdruk, sfeer en pre-productie positief.

De salarissen van de directieleden vallen ruim binnen de gestelde wettelijke norm voor topinkomens in de semipublieke sector. Als onderdeel van de Wet Normering Topinkomens zijn de salarissen van beide directieleden toegelicht op pagina 34 van dit jaarwerk.

De aanvullende subsidie arbeidsmarktbeleid van het Fonds Podiumkunsten van €10.700, bedoeld als bijdrage voor het doen van investeringen om medewerkers nu en in de toekomst een gezonde uitgangspositie te geven op de arbeidsmarkt, werd aangewend om bij- en nascholing te realiseren middels diverse coachings- en cursustrajecten.

Cultural Governance

Zowel het bestuur als de directie van Oerol beoogt zoveel mogelijk in lijn te werken met de Code Cultural Governance. Daarbij worden de 9 principes gevolgd. Eind 2009 werd opdracht gegeven tot een onderzoek 'Wie bestuurt Oerol?'. Dit document is richtinggevend voor de ontwikkelingen in de besturing van Oerol. Op dit moment wordt binnen Oerol een bestuur-

directiemodel gehanteerd. Afspraken tussen bestuur en directie en de verantwoordelijkheden van de directie onderling zijn vastgelegd in een directiestatuut. Het Bestuur laat in 2015 een overgang naar een Raad van Toezicht model onderzoeken omdat het op afstand functioneert. Het bestuurslidmaatschap van Oerol is een onbezoldigde functie. Bestuur en directie van Oerol hebben elkaar buiten het festival in het afgelopen jaar vijf maal getroffen. De vergaderingen waren als voorgaande jaren constructief en positief. In onderstaand schema wordt de samenstelling van het bestuur toegelicht. Binnen het bestuur wordt jaarlijks geëvalueerd over de eigen werkwijze en samenstelling. De maximale zittingstermijn bedraagt tweemaal een periode van vier jaar. Een rooster van aftreden wordt aangepast.

	Functie	Bestuurslid	Profiel	Datum aantreden	Terschellinger netwerk	Fries/ noordelijk	Landelijk netwerk
1	Voorzitter	Els. H. Swaab	bestuurder/jurist	26-01-2012			X
2		Marcel Beerthuizen	sponsoring/merkbeleving	07-01-2010			X
3		Tessa Boerman	onafhankelijk documentairemaker	07-01-2010			X
4	Penningmeester	Willem Mier	eilander ondernemer	07-01-2010	X	X	
5	Secretaris	Ben Warner	strategische communicatie	07-01-2010		X	X
6		Seerp Leistra	organisatie advies	01-11-2013		X	X
7		Sietze Haringa	governance en economie	01-11-2013	X		X

VOORUITBLIK Oerol 2015: Sense of Place

Met ingang van het nieuwe kunstenplan 2013-2016 werd het duidelijk voor Oerol dat de groei van structurele, meerjarige middelen via de huidige cultuurgelden van de overheden stagneerde. Niet alleen aan de kant van het festival zelf zijn de geslonken subsidies voor het presenteren van theatermakers waarneembaar vooral ook de gezelschappen die zich bij Oerol melden hebben moeite financiële middelen te genereren om een voorstelling te maken. In plaats van een meerjarige basis is men aangewezen op incidentele aanvraagprocedures bij de diverse fondsen met lange besluitvormingsprocessen. Voor Oerol en voor de gezelschappen werkt dit tijdrovend en vertragend in het productie- en programmeerproces. Gezelschappen leggen steeds meer en steeds grotere financiële vragen bij Oerol neer. Oerol heeft aangetoond met een bescheiden aandeel rijkssubsidiering het drievoudige te kunnen genereren aan eigen inkomsten. Atelier Oerol/IJ viel eind 2013 buiten de honorering van de talentregeling van het FPK waarmee de toekomst van deze werkplaats voor jong talent onzeker is. In 2015 bezint de organisatie zich verder op de financiering en voortgang van deze kraamkamer van het festival. Om de continuïteit en de kwaliteit te kunnen waarborgen en de voor Oerol zo unieke koppeling tussen kwaliteitsaanbod en groot publiek te kunnen blijven maken zijn in 2015 nieuwe meerjarige financieringsbronnen nodig.

De sponsorcontracten met Brand en Rederij Doeksen liepen tot en met 2014. De lopende gesprekken met Rederij Doeksen gaan over continuering en intensivering van het hoofdsponsorschap. Brand tekende bij als subsponsor in plaats van hoofdsponsor. Er wordt actief gezocht naar nieuwe partnerships; echter deze markt is in de huidige economische tijd zeer stroef en de concurrentie is enorm. Het Cultureel Garantiefonds van Terschellinger Ondernemers blijft een cruciale steunpilaar voor de toekomst, maar een forse stijging van de bijdrage door ondernemers is gezien de huidige economische recessie op het eiland niet

waarschijnlijk. Er wordt in 2015 verder geïnvesteerd in een fondsenwerver die de uitvoering van werving en beheer van de verschillende particuliere geefgroepen (crowdfunding) begeleidt en de nieuwe ondernemersclub zal optimaliseren. Oerol merkt dat zij zich steeds verder moet inspannen om donateurs betrokken te houden en nieuwe te werven. Kaartprijzen zijn al tot het maximum verhoogd blijkt uit de publieksenquêtes. Al met al zal Oerol zich maximaal moeten inspannen om de hoge publieksinkomstenquote van 78% te kunnen behouden.

Publieksvernieuwing, en in het bijzonder verjonging, is een stevige ambitie voor Oerol 2015 en 2016. De publiekscijfers zijn over het algemeen stabiel maar de groei in de leeftijdscategorie 20-40 jaar stagneert. Daarop wil Oerol direct anticiperen om zo haar eigen bestaansrecht vorm te geven maar vooral ook in de toekomst opkomend talent een groot publiek te kunnen blijven bieden. Jong publiek dat Oerol wel bezoekt is zeer enthousiast over wat Oerol biedt aan artistiek aanbod en activiteiten. De drempels om te komen blijken echter hoog: de afstand, de kosten, moeite met vinden van accommodatie, de run op kaarten; het is veel gedoe dat vroeg geregeld moet worden. Ook speelt het imago van ouder publiek een rol die verjonging niet in de hand werkt terwijl – eenmaal aanwezig – het crossgenerationele publiek en de sfeer die dat oplevert juist positief geëvalueerd wordt. Het is dus vooral een hardnekkig beeld en een aantal praktische toegankelijkheids drempels waaraan we willen werken en niet zozeer een wijziging van inhoudelijke koers. Er wordt een publieksvernieuwings aanpak geformuleerd dat met diverse fondsen wordt besproken.

Inhoudelijk vervolgen we in 2015 de beschreven ambities op het gebied van landschap, locatie en innovatie uit het Kunstenplan. Oerol bouwt met Sense of Place verder aan haar landschappelijke, cultuur/natuur en multidisciplinaire profiel en het benoemen en inzetten van de economische en toeristische waarde die Oerol betekent voor de regio, naast de onvolprezen culturele waarde. Uit deze richting en uit de samenwerking met Leeuwarden 2018 verwachten we in 2015 ook nieuwe activiteiten te ontplooiën en meerjarige middelen voor Sense of Place en daarmee het festival als laboratorium te genereren. Mocht Oerol er niet in slagen aanvullende middelen te vinden dan is het mogelijk dat de ambities van Oerol voor 2013-2016 tussentijds aangepast moeten worden aan de financiële realiteit. De plannen voor de komende editie klinken weer inspirerend.

De festivalbegroting voor 2015 is in januari 2015 door het Bestuur definitief vastgesteld en een samenvatting is bijgevoegd in de jaarrekening. Het Bestuur sprak eerder af dat het eigen vermogen niet mag dalen onder de 5% van de jaarlijkse begroting zoals ingediend bij het FPK. Gezien de risicovolle begroting met de toename van de omvang en het aantal incidentele inkomstenposten wil het bestuur dit percentage verhogen bij de voorbereiding van de plannen voor 2015.

Concluderend

Over Oerol 2014 was het bestuur artistiek en zakelijk gesproken zeer tevreden en dankt het publiek en de vele fondsen voor hun geweldige steun. De programmering was aansprekend en van hoge kwaliteit en de prestatie-eisen op het gebied van aantal kaartjes, toeschouwers en voorstellingen werden bij benadering gehaald. Het bestuur is trots op het team dat dit gerealiseerd heeft.

Oerol zocht in 2014 middels particuliere fondsenwerving en door haar culturele profiel te verbreden naar nieuwe meerjarige financieringsbronnen om de stagnatie van cultuursubsidies en fondsbijdragen op te vangen. In de periode 2015-2016 zal blijken of deze inzet zich ook daadwerkelijk in meerjarige financiële middelen vertaalt.

Met het ervaren team hoopt Oerol de nieuwe kunstenplanperiode met elan verder in te vullen en de pioniersfunctie via Sense of Place te behouden en uit te bouwen. Het Bestuur

is vol vertrouwen dat dat gaat lukken. We volgen en begeleiden alle ontwikkelingen op de voet!

Namens het gehele Oerol bestuur- *Els H. Swaab, Voorzitter*